

שֵׁרִיד מַעִיר

כולל מאמרים שונים הנוגעים בקורות היהודים בְּעִיר (ר"ל): בעיר רומא
כאשר היא נקראת אצל חז"ל)

קבצתים והכינותים אני

אברהם בר לינר.

קראקא

בדפוסו של יוסף פישער
תרנ"ג.

Druck von Josef Fischer in Krakau. — Verlag der Mekize Nirdamim.
1893.

במחזור כמנהג רומא כ"י) אשר מלפנים היה באוצר כתבי היד לידיו הרשוח"ה ועתה הנהו באוצר הספרים אשר בבית המדרש בראססגט (Mon-tefiore-College) מצאתי נוסח כתובת בתולה בלשון ארמי כמנהגנו ולעמדתה נוסח אחר בלשון עבר צחה, והוא נקרא שם בשם "כתובה ירושלמית". עיי טובו של הרב ד"ר גאסטער השגתי העתקה ממנו ועלי לתת לו תודה בעבור זה.

והא לך ההעתקה:

נוסח כתובה ירושלמית.

בכך בשבת בכך ימים לירח פלי שנת כך וכך לבריא את עולם ובשנת כך וכך להרבן בית המקדש הקדוש שיבנה במהרה בימינו ובימי כל ישראל אמן נכתב שטר המוהר הזה במדינה פלנית, אני פלי החתן בר' פלי מודה היום הזה בפניכם כי מדעתי ומרצוני ומצביון כנסתי לי לאשה זאת פלנית הבתולה בת ר' פלי במוהר ובמתנה ובקידושין לזון ולפרנס ולכסות אותה כהילכת אנשים יהודים שמכסים ומפרנסין את נשיהם בקושטא וגם זאת הפלנית קיבלה עליה להנשא לזה פלי לכבוד ולשרתו בצניעות ובטהרה ובנקיות כשם שמכבדות ומשרתות בנות ישראל הכשירות והצנועות לבעליהן בכבוד והביאה זאת פלי מבית אביה לבית בעלה בגדים וכלים ונישומו על ידי אנשים יהודים נאמנים והעריכו אותם לפי דעתם ואילו הן ראשי המוהר ועלה מניין כל מה שהביאה זאת פלי מבית אביה לבית בעלה דנן כך וכך זהובים²) קושטנטיני וקידש זה פלי את פלי זאת בטבעת אחת ובמאתים זוז שהם שמונה זהובים ושליש כתובת תורת משה ועוד הוסיף לה על קידושיה מדבר שלו כך וכך זהובים קושטנטיני תוספת כתובה בחלק שלה לחולטנית וכך הותנו ביניהן שאם גזור המקום ליתן להם בנים הם יירשו אותם ואם נפטרת זאת פלני קודם לזה פלי בלא בנים יהא פלי זה בעלה נוטל מכל מה שהביאה בביתו מחצה והשאר יחזור ליורשי אביה ואם ח"ו יפטר זה פלי קודם לזאת פלנית תהא פלנית זו יושבת בביתו וניזונת ומתפרנסת מנכסי בעלה כל יומי מיגר אלמנותה עד זמן שתחפוץ להנשא

⁽¹⁾ ע' ברשימה "קהלת שלמה" לרשוח"ה סמן 69.

⁽²⁾ ע' בפרוש רש"י לב"ק ל"ו ע"ב וכן קורין בקושטנטיני לזהב דינר וע"ג בפרוש רש"י שזי וכו' לאברהם פ' משפטים כ"א סימן ל"ח.

לאיש אחר או לצאת מביתו תהא נוטלת כל מה שהביאה מבית אביה לבית בעלה דגן ומנכסי בעלה תקח כך וכך והובים קוסמנטיני שהם תוספת כתובתה ושמונה זהובים ושליש שהם כתובת תורת משה, ועוד התנו ביניהם שאם תשתבי פלני, זו ביני אומות העולם יהא פלי זה בעלה פודה אותה מנכסיו חוץ מכתובתה ויחזירנה לו לאשה כבתחלה ואל יהא לו רשות להנותה על כל זאת וקיבלו שתי פנים אילו ואילו בכל תנאי תורה ותנאי כתובה זו מראש ועד סוף ונתננו רשות ללבלר לכתוב ולעדים שיחתמו בידיהם וברור ושריר וקיים ונאמן ומחזק יהיה שטר המוהר הזה בכל מקום שיצא ויתקרי בנימוס ובית דין בין בדיני ישראל ובין בדיני אומות העולם ובנימוס מיושר אקוליתוס, ואם אשת כהן היא אינן כותב ויחזירנה לו לאשה כבתחלה אלא כך כותב ויחזירנה למדינתא.

ב.

יותר מעשרים כרכים רובם כתובים בלה"ק ונקראים Libri notarili גנוזים הם בבית Archivio Urbano והמה כוללים שטרות שונים בענין מקה ומסכר או בענין הלואה או בענינים ובעסקים אחרים בין אדם לחבירו כאשר היו נערכים בקהל עדת ישראל ברומא בשנים קדמוניות לפני עדים נאמנים ובמעמד סופר דמתא ודברתי אודותם במקום הראוי בספרי על קורות היהודים ברומא ולהראות דוגמאות משטרות ההם העתקתי איזה מהן להודיעם פה הן בטופסם והן בחומרן.

בעצם היום הזה שהוא יום ג' כ"ג לחדש כסלו שנת ש"ג לפ"ק באו לפנינו עדים ח"ט מעלות הברורים שהם המעולה כמהר"ר בנימין בכמר יוסף מארישאני יצ"ו והמעולה כ' משה בכמ"ר יהיאל נ"ע שנקראו על ההפרדה אשר בין כ' משה בכ"ר יוסף מאריניאנו יצ"ו ובין מרת אליגריצה אלמנת שלמה מקאמיאו נ"ע ובניה יצ"ו וכך אמרו מעלות הברורים הנ"ל כתבו והתמו בכל לשון של זכות וראיה גמורה איך אנחנו ברורים הנ"ל כפי הכת ורשות שנתן אלינו מהחלקים הנ"ל גוזרין בזה האופן שבהיות שהשתדלו ר' משה יצ"ו בכ"ר שלמה בעל ברשות אמו שיתן הבית הנ"ל לכמר משה מאריניאנו הנ"ל שיהיה מחויב כ' משה מארישאנו הנ"ל לתת למרת אליגריצה הנ"ל ח' סקודי לחשבון עשרה יולי הסקודי היינו בזה האופן ד' סקודי בזמן הנכח הל"ל (הבא לנו לטובה) וד' סקודי בזמן ט"ו ימים מחדש טבת הל"ל משנה הנ"ל וזה גורנו בעבור השתדלותם בלבד ולא שיהיה למרת אליגריצה הנ"ל חוקה בבית הנ"ל כלל ועקר עוד גוזרין אנחנו ברורים הנ"ל שיהיו מחויבים מרת אליגריצה הנ"ל ובניה לעשות שובר ופטור גמור לכ' משה מאריניאנו יצ"ו ושלא יהיה להם לערער ולתובע אליו שום דבר שבטעולם מענין הבית הנ"ל והפסק דין הלז לא יפסל לא מהמת יתור והסור לשון ולא יהיה רשות לשום אחד מהחלקים לסרב ולמאן אלא הכל יהיה קיים והוק כאלו נעשה על ידי סופר נוצרי פויוביקו ואבטינטיקו (publico autentico) והכל שריר וקיים

בפני כמהר"ר שלמה בכמ"ר שמעיה טריגו יצ"ו:

ובפני כ' שמואל בכ"ר משה מטיוולי נ"ע:

בפנינו עדים ח"מ בעצם היום הזה שהוא יום ב' כ"ג לחדש כסלו
שנת ש"ג לפ"ק באו לפנינו עדים ח"מ שני החלקים שהם הנכבד כמר משה
יצ"ו בכמר משה מאריניאנו יצ"ו מצד א' ומרת אליגריצה אלמנת כ' שלמה
מקאמיאו נ"ע ובניה מצד אחר וכך אמרו לנו החלקים הנ"ל כתבו וחתמו
בכל לשון של זכות וראיה גמורה איך ברצון נפשנו הטוב בלי שום אונס
כלל ועקר אנחנו חלקים הנ"ל משימים כל טענותינו ומחלוקותינו וריבותינו
אשר בינינו מענין בית אחת העומדת בע' מרטינילו ביד אנשים נכבדים שהם
המעולה כמהר"ר בנימין בכ"ר יוסף מאריניאנו יצ"ו והמעולה כמר משה
בכ"ר יהיאר נ"ע ואנחנו חלקים הנ"ל נותנים למעלתם רשות ושולטנות וכה
לדון ולגזור ולפשר בין דין בין פשרה בין קרוב לדין ולא יהיה רשות לשום
א' מהחלקים הנ"ל לסרב ולמאן מכל מה שיגזרו הברורים הנ"ל בקנס חרם
ובקנס חמשים סקודי חציים לאוצר ויקאריאו יר"ה וחציים לק"ק המקיים
וברשות החלקים הנ"ל כתבנו וחתמנו ביום וחדש ושנה הנ"ל והכל שריר וקים
בפני המעולה כ' מרדכי מציפיראנו יצ"ו:
ובפני המעולה כ' מצליח בכ"ר אברהם הרופא נ"ע ממונמי:

מעידים אנחנו ח"מ איך היום יום ג' שהם כ"ג ימים לחדש כסליו שנת
ש"ד בא לפנינו בחור. שמואל בכר יעקב ואמר הו' עלי עדים וסהדים איך
באתי בפשרה עם מרת קראקוסה שתתן לי בנו מיכאל שיעמוד עמי ללמוד
מלאכת התפירה בעד שלש שנים ונודר ר' שהמא הנ"ל לעשות ההוצאות
ממאכל וממשתה והמלבושים תעשה לו אמו ועוד שאם ר' שוחמא יעמוד
ברומא אם ילך הו'ק מרומא יהיה מחויב הנער הנ' לילך עם ר' שוחמא הנ'
וכל אחר מהחלקים שיסרב לכתוב הלז יפרע ג' סקודי לאוצר הויקריו (Vicario).
בפני ר' סימן טוב:
ובפני ר' מרדכי מרוסטה:

מעידים אנחנו ח"מ איך היום יום ג' י"א דיצמרו שנת ש"ד באו לפנינו
ח"מ שני החלקים שהם כמ"ר יוסף ממוצוני יצ"ו מצד אחד ור' יוסף ור'
שבתי אחים בני מול טוב מצד אחר וכך אמרו לנו החלקים הנ"ל הו' עלינו
עדים וסהדים וכתבו וחתמו בכל לשון של זכות וראיה גמורה איך עשינו
חשבון טוב מכל הממון שהיה בשותפות אשר היא היה של ר' יוסף ממוצוני
הנ"ל כמו שנראה בכתוב א' נעשה על ידי יהודה בכמהר"ר שבתי ז"ל סופר
מהא וכן אנו יוסף ושבתי אחים בני מול טוב הנ"ל אינצולייטו (in solido) מחויבים
עצמנו וממונינו להחזיר ולתת לכמ"ר יוסף ממוצוני הנ"ל שבעים ושנים סקודי
לחשבון עשרה יולי הסקודי היינו בזה האופן שנים עשר סקודי לסוף מרצו
הל"ל משנת הנ"ל וששים סקודי לסוף סיטומרו הל"ל ואם ימאנו יוסף ושבתי
אחים הנ"ל לפרע המעות הנ"ל לכמ"ר יוסף ממוצוני הנ"ל שיוכל יוסף ממוצוני
הנ"ל ליקח מממון של בוטיקה (Botega) עד שיהיה פרוע מכל וכל או משאר דברים

שיהיה להם מובילי ושובילי וכן קבלו החלקים הנ"ל שבועת בנקיטת חפץ לקיים כל הכתוב לעיל אות באות מלה במלה והשטר הזה לא יפסל לא מחמת יתור וחסור לשון ולא מחמת לשון דמשתעא בתר אנפי אלא הכל יהיה קיים וחזק כאלו נעשה על ידי סופר נוצרי פיוביקו ואכטינטיקו ואינפורמה קאמירה (in forma camera) וכדי שלא תהיה האמת נעדרת כתבנו וחתמנו ביום וחדש ושנה הנ"ל לעיל והכל שריר וקים

כל זה היה בפני כמ"ר יצחק בכ"ר שלמה מקורי נ"ע.

ובפני כמ"ר משה בכ"ר שלמה מקאמיאו נ"ע.

ובפני כמ"ר אברהם בכ"ר יעקב מפליסטריו.

היום יום ה' שהם ג' ימים לחדש אפרילי ש' ש"ד בא רבי יוסף ממוצוני ואמר הוו עלי עדים וכתבו בכל לשון של זכות ותנו ביד רבי יוסף ורבי שבתי אחים איך ביום הנ"ל קבלתי מידם י"ב סקודי מחשבון הכתוב לעיל ונשארתי לקבל ששים סקודי וכן הם מחייבים לפרוע הששים סקודי לסוף סיטימרו הל"ל מהשאר הכתוב לעיל.

מעידים אנחנו ה"מ כמו שהיום יום ג' כ"א טבת שנת ש"ד הזמין כמ"ר יוסף נחמיאס הזמין בפני ק"ק אורויטו את הר' משה מנולה לבא עמו ברומה לעמוד לדין בפני בעל יודעי דת ודין ורבני ק"ק רומה ע"ד הכתב שהביא מרומה בשם הממונים והרבנים יצ"ו בפני ומעמד הר' משה מנולה הנ"ל וכדי שיהיה ביד זה כמ"ר יוסף יצ"ו הנ"ל לזכות ולראיה כתבנו שורות אלו וחתמנו שמנו בשולי הכתב הזה הכל שריר וקים.

אני עזריאל כתבתי וחתמתי שמי פה :

אני מצליח בכ"ר דוד מאורויטו:

גם אני גבריאל בכ"ר דוד וצ"ל הייתי בכל העניינים הללו ומעיד לכמ"ר יוסף יצ"ו :

גם אני שמואל בכ"ר מרדכי עד בכל העניינים הללו:

מעידים אנחנו ה"מ איך היום יום ראשון שהם עשרה ימים לחדש שבט שנת ש"ד באו לפנינו אלו העדים שהם כמ"ר יצחק זמ"ט ומרת לינה אשת כמ"ר יצחק זמ"ט ומרת סטילה אשת ר' שמואל והעידו על פי שבועה איך ביום שבת שעבר קרה מקרה לנערה דולצי בת ר' יהודה פולייסי שנפלה מארגז אחת ביום שבת הנ"ל באופן שנשרו בתוליה וכדי שלא תהיה האמת נעדרת ולהוציאה מכל שום ביש וכדי שתהיה ליד הנערה הנ"ל לעדות ולראיה אני יהודה בכמהר"ר שבתי ז"ל סופר מתא קבלתי וכתבתי העדות הלז מפי העדים הנ"ל.

בעצם היום הזה שהוא יום י"ו לחדש טבת שנת ש"ד באו לפנינו עדים ח"מ שני החלקים שהם המעולה כמ"ר שבתי רוסטיקו מצד בנו כמ"ר ירמיה יצ"ו וכמ"ר מרדכי בכר ניסים צציליאנו יצ"ו מצד אביו כמ"ר נסים יצ"ו הנ"ל וכך אמרו אלינו עדים ח"מ הוו עלינו נדים וסוהדים וכתבו ותתמו בכל לשון של זכות וראיה גמורה איך ברצון נפשנו הטוב בלי שום אונס כלל ועקר רצונו לשים כל טענותינו ומחלוקותינו מענין הערבות ששואל כמ"ר נסים הנ"ל לכ"מ ירמיה התנו הנ"ל ביד אנשים נכבדים עד מאד אשר שם האחד כמ"ר מתתיה מנטה יצ"ו מצד כמ"ר שבתי הנ"ל ושם השני כמ"ר שבתי מקאמיאו יצ"ו מצד כמ"ר ניסים הנ"ל ויהיה בעד מעלת הברורים הנ"ל כה ורשות ושולטנות לדין ולגזור כאשר ייטב בעין שכלם הטוב ולא יהיה רשות לשום אחד מהחלקים הנ"ל לסרב ולמאן מכל מה שמעלת הנ"ל ידונו בגזרת חר"ם ובקנס חמשים סקודי חציים לחצר ויקאריאו וחציים למלא המקיים ומעלות הברורים הנ"ל ידונו בכל יום א' הל"ל שהם י"ט לחדש הנ"ל וכדי שלא תהיה האמת נעדרת כתבנו והתמנו ביום וחדש ושנת הנ"ל לעיל והכל שריר וקים

בפני המעולה כמ"ר מס מרדכי הרופא בכמ"ר משה מפונמי קורבו נ"ע.
ובפני כמ"ר יוסף בכר כאיר אלובה:

וכרון עדות איך כמ"ר שמואל בכמ"ר יהודה מבאוקו בא לפנינו ואמר לנו הוו עלי עדים וסוהדים וקנו ממני בקנין גמור וכתבו בכל לשון של זכות וראיה עם כל כח ודין וזכות שיוכל להעשות כדין תורתינו הקדושה וכתקון חכמים ז"ל ותתמו ותנו ביד כמ"ר מצליה מכפארנו יצ"ו כמו שברצון נפשי הטוב בלי שום אונס ודוחק ובלב שלם ובנפש חפצה ובדעת מיושבת וכפי היכולת וההרשאה שנתן אלי ר' שבתי בחייו שנראה בהרשאה נכרית שיש בידי התנתי לכמ"ר מצליה מכפארנו הנ"ל ארבע אמות קרקע בקרקעותי ואגבן הרשתיו והשלמתיו ומיניתיו אפטרופא נגד כמ"ר זכריה בשביל חמשים דוקאנדי שהוא חייב לרבי שבתי ולקבוע ממנו בשליחותי וברשותי שמואל הנ"ל כל תביעה ומענה שיש לי לטעון כנגד כמ"ר זכריה הנ"ל ולהביאו לדין בין כדיני ישראל בין כדיני אומות העולם ולגבות ממנו ממון או מעות ויהיה ידו כידו ופיו כפי ועשיתו כעשיתי ויעשה מהם כל מה שירצה במקומי ויהיה רשות לכמ"ר מצליה הנ"ל לתפוס את כמ"ר זכריה הנ"ל ולעשות עמו מה שהוא רוצה ולגבות ממנו אלו החמשים דוקאנדי שהוא חייב לרבי שבתי ויהיה לו רשות לאהוואה חוואה ולמהאה סחאה ולקיימא תקוותא וזכותא ולבטלא תקוותא וזכותא לקבוע זמן ולבטל זמן לאחרים ולגזור ולהשביע ולערער ולדון ולפשר ולקח ממנו ולעשות ולמנות שלוחים ואפטרופים אחרים מכחי במקומי ובכלל כל מה שיהצרך לעשות נגד כמ"ר זכריה הנ"ל כמוני ממש: וכן קבלתי עלי בדבור מקויים כתנאי אמור כתנאי בני גד ובני ראובן חומר שטר הרשאה זה שעשיתי כחומר כל שטרי הרשאות וכו' מן יומא

דנן ולעלם דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי וכך אמר כמ"ר שמואל הנ"ל לשלוחו כ' מצליח הנ"ל פוק ודון ותזכה לכמ"ר שבתי או לשלוחיו פוקו ודונו וזכו וכל מה שתעשו יהיה עשוי וכל מאן דמתעני ליה מן דינא בין לזכות בין להובא קבלתי עלי אני שמואל הנ"ל ושטר הרשאה זו יהיה כשר ובטל כל מודעי ומודעי דנפקי מגו מודעי עד סוף כל מודעי דאמור בהון רבנן ואנחנו העדים וקנינא מכמ"ר שמואל הנ"ל וכמ"ר מצליח הנ"ל והכל שריר וקים

בפני ר' סימן טוב
ובפני ר' דוד קלבריס.

יהודה בכמהר"ר שבתי ז"ל סופר מתא :
היום יום ראשון כ"ה לחדש כסלו שנת ש"א :

ג.

בית הכנסת של ארבעה ראשים היה עומד סמוך לשפת הנהר בצד הגשר אשר נקראת כך על שם התמונות עם ארבעה ראשים (quattro capi) ובשעת הזעם נהרב הבית ואח"כ קמו אנשי הכנסיה ויסדו חברה אחת על שם הראשון כאשר הוות על לוח עץ זה"ל :

אלה שמות האנשים שזקניהם ואבותיהם היו של כנסת ארבעה ראשים ובעת הזאת האנשים הנ"ל חרשו וקבעו הח"ק שקבע כ' יוסף מההר ז"ל בעוד בחיים חיותו וכבר ה' מהונו ומממונו כנראה בשטר הנעשה באופיצי"ו של סימיו פיוס קלימינטי ביום א' מרצו אלף ותרס"ו לחשבונם אפירט"ו ביום כ"ד יינארו אלף תרע"ב ונקבע החברה הזאת בס' (בסדר) וש' (ושנת) לעיני כל בית ישראל לפ"ק :

אברהם ש' סקצוקיו	בנימין סונינו
אברהם בון די	בנימין בא"ש סקאצוקיו
אברהם ש' סונינו	בנציון פיורינטינו
אברהם דוד בון די	גבריאל סונינו
אברהם ד' ב"א בון די	גבריאל ב"ש סונינו
אברהם סונינו	גבריאל ב"צ סונינו
אהרן בון די	ר' דוד בון די
אליהו בון די	דוד יצ' פיאנו
אליהו פיורינטינו	דוד קמפניאנו
אליעזר פאלדינו	דוד בון די
אליעזר פיורינטינו	דוד ב"י בון די
אלישע קולאוקי	דוד יצ' סונינו
אפרים בון די	דוד יו' פאלדינו
אפרים ב"ע בון די	דוד יו' מסיוולי
אפרים בשיד בון די	דוד קאלו
בנימין סקאצוקיא	דוד במ"צ קאלו

יעקב ב"א בון די
 יעקב בייע סונינו
 יעקב בי"צ סונינו
 יעקב פאלדינו
 יצחק סונינו
 יצחק פיורניטני
 יצחק בי"ו סונינו
 יצחק במ"ש סונינו
 יצחק ב"ש סונינו
 יצחק ב"ג סונינו
 יצחק בון די
 יצחק י"ו פאלדינו
 יצחק מ' בון די
 יצחק פאלדינו
 יצחק במ"ש סונינו
 יקותיאל בר יקותיאל
 ישמעאל פיורניטני
 ישמעאל ב"ב פיורניטני
 ישמעאל במ' פיורניטני
 ישעיה בר יקותיאל
 ישעיה בע' פיורניטני
 ישעיה ב"ב פיורניטני
 ישעיה פאלדינו
 ישעיה ב"מ פיאני
 ישעיה ב"ש פיאני
 ישראל קמפאניאני
 ישראל פיאני
 ר' מיכאל ח' מנולא
 משה א' קאלו
 משה פיורניטני
 משה ד' סקאצוקי
 משה ז' פיאני
 משה יע' פיאני
 משה ב' מנולא
 משה קמפאניאני
 משה סונינו
 משה ד' סונינו
 משה בי"ו סונינו
 משה אהרן קאלו

דוד יצ' בש"ט פיאנו
 דוד ש' קאלו
 דניאל סונינו
 דניאל בד"צ סונינו
 ידידיה בון די
 ידידיה ב"ד בון די
 יהודה פיאני
 יהודה י"ו סקאצוקי
 יהודה ב"ש סקאצוקי
 יהודה פיורניטני
 יהודה קמפאניאני
 יהודה ב"ד קמפאניאני
 יהודה ב"מ סונינו
 יהודה ש' סונינו
 יהושע פיורניטני
 יהושע ב"א פיורניטני
 יהושע ב"מ פיורניטני
 יוסף סונינו
 יוסף קמפאניאני
 יוסף ב"ח קמפאני
 יוסף בייע קמפאני
 יוסף ב"ח קמפאניאני
 יוסף ש' בון די
 יוסף בר יקותיאל
 יוסף בון די
 יוסף ב"מ סונינו
 יחיאל בייע קמפאני
 יחיאל קמפאניאני
 יחיאל מנולא
 יחיאל בי"ו קמפאני
 יחיאל בייע קמפאני
 יעקב סונינו
 יעקב א' פיורניטני
 יעקב מנולא
 יעקב קאלו
 יעקב ב"ח קמפאני
 יעקב ב"ר קמפאניאני
 יעקב בי"ו קמפאניאני
 יעקב בון די

שבתי מטיוולי	משה קאלו
שבתי יצ' פאלדינו	משה י' קמפאניאני
שבתי מ' פיאני	משה יע' סונינו
שבתי סונינו	משה במ' סונינו
שבתי ב"א פיאני	מנחם קאלו
שבתי א' מנולא	מנוח ד' טריונפו
שבתי ב"י פיאני	מנוח בר יקותיאל
שבתי ד' פאלדינו	מנוח סונינו
שלמה מ' פיאני	מצליח פיאני
שלמה יו' סקצוקיא	מצליח קאלו
שלמה י' בון די	מרדכי ש' סונינו
שלמה סונינו	מרדכי ר' סקצוקיא
שלמה ב"ש סונינו	מרדכי ר' ב"ס סקצוקיא
שלמה בון די	מרדכי יו' בון די
שלמה בר יקותיאל	מרדכי יו' סונינו
שלמה בייצ' סונינו	מרדכי יו' ב"ס סונינו
שלמה במ' סונינו	מרדכי סונינו
שלמה א' פאלדינו	מרדכי מנולא
שלמה יו' פיאני	נתן סקצוקיא
שלמה לימינטאני	נתן קמפאניאני
שלמה פיאני	נתן פיאני
שלמה במ' סונינו	נחום מנולא
שלום בייצ' סונינו	סעדיה סקצוקיא
שלום בייצ' סונינו	סעדיה ב"ס סקצוקיא
שלום ב"ג סונינו	עובדיה קאלו
שלום ב"ב סונינו	עקיבא פיורינטינו
שמריה קמפאניאני	עקיבא ב"ב פיורינטינו
כמ"ר שמואל פיאני	רפאל קמפאניאני
שמואל יצ' פיאני	רפאל ב"ה קמפאניאני
שמואל סקצוקיא	שבתי פיאני
שמואל י' פיאני	שבתי מ' סקצוקיא
שמואל מנולא	שבתי ח' טריונפו
שמואל ב"ע פיורינטינו	שבתי ד' בון די
שמואל סונינו	שבתי קאלו

נעשה מתדש הלוח הזה בצו וזירו האנשים של הכרה קדושה הזאת
 ביום שנכפל בו כי טוב כ"ח לחדש סיון בסדר ושנת ונשמרתם את משמרת
 הקדש ואת משמרת המזבח לפ"ק יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים ויברך
 אתכם אכ"ר;

הקדמת הספר הנותן אמרי שפר.

אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זכאי ראו חזו כי הבורא לבדו אשר גבר ענינו הסדו קנה ראשית כל דרכו קדם מפעליו ומהלכו עצם אחד פשוט רוחני ונקי אלקי צדקי להאציקו על כל נוצר ובצורתו כלל הצורות וצר ואור מושכל ומובדל קרא שמו להעריצו ולרוממו ומאותו עצם הנאצל עצם אחר פשוט תהתיו אצל והיא הנפש הכללית מקור מעיין אל הנפש השכלית ואור אצילותה והנהגתה הגישי אל הגוף הנכבד מן החי המרגיש והיא הנפש אשר באדם וחי בשר ודם ותחת יד השכל היא פקידה ועל טוב מעלתה מעידה ושימרת את הגוף להניעו הלך להרגיעו ולהנהיג בצדק כלל חלקיו לשמור מצותיו וחוקיו קו לקו לא זו אף זו השפיע לנו בטובו סגולת המדות הלא היא תורתו התמימה אשר בה נזכך ונתעצם נפשנו לעבודת קוננו למען תשוב ותחזור נשמתנו השתורה זכה וברה אל המקום אשר לוקחה בשעת היצירה מכל סיג וחללה נקיה ומוקקת מאירה כאורם פטדה וברקת לא עשה כן לכל גוי ומשפטים כל ידעום עד שלא מל לכן במצותיו קדשנו אל חי חלקנו ואות ברית קודש חתם בבשרנו והכניסנו בכריתו להחיות בלבנו אמונתו ויראתו ורזל דברו אלינו נכונה כי בזכות מצוה זו אדם מקבל פני שכנה ועתה הדור אתם ראו כי אין טוב לאדם בעוה"ז כ"א ליראה את ה' הגדול והנורא ולעסוק בתורתו הקדושה והשתדלה ובהיות כי רוב בני אדם וההמון דרכיהם בתהו ליל ישימון קצתם מתעסקים בהבלי העולם ובדברי כלימה פתיות וכל יודעים מה והמנהג הוא כי האיש בהולד לו בן זכר ישער במהשבתו להיות זריו נשכר ובאישון לילה קודם יגיע זמן המילה נשמע בביתו קול המולה כי אבי הבן מקהיל קרוביו ורעיו במלונם ודירתו להראותם יקר תפארת גדולתו ולחלוק להם מכבודו כמתנת ידו וכלב שמה אוכלים למעדנים חדשים גם ישנים הכל לפי תאותם הרעו מאבותם שותים בכלי זכוכית יין מחמדים תמלאנה הצלוחיות ונפוך הכדים ובמקום ההודות ולערוך לאל שבחות ותודות ובקשות רבות ותחנונים כל א' וא' מרבה רננים ושירי עגבים ופניהם פני להבים מתעסקים בדברי הבאי והתולים נער וזקן נשים ועוללים קצתם יחולו במחולות בחורים וגם בתולות ותדברנה כאחת הנבלות אף בלב יפעלון עולות וקצתם דוברות הות נפשו ישתה וישכח רישו וקצתם יקיא פרשו זה פוער פיו לבלי חוק וזה סופק את כפיו והיה לשחוק וכמעט נותנים מצות המילה למשיסה לשחוק אמרתי מהלל ולשמחה מה זה עושה והמנהג הגרוע על כל אפיקיו גבר וחלף לו ושטף ועבר וחוק המוסר נפרד ונשכר ואינם מתנהגים כהוגן וכשורה על פי התורה יען לא נמצא ביניהם איש בומן נכון לעבודת האל נאמן הקורא בספרו והחדד על דברו וה' העיר את רוח אנשי סגולה אשר נתנם הזמן לשם ולתהלה זרע נדיבים וגזע צדיקים ובתורה מחזיקים ושמו מנמת

פניהם אל דרך הישר אשר יצלה לכל בשר לאחוז בענפי פרי קדש הלולים בהדרגת האדם בדרכי אמונת אלקים ויתקבצו כלם בנפש נכונה ורוח נדיבה בחיבה ואהבה וכבר אמרו נמנו ונמרו וקבעו ביניהם בעצה ותכונה בית מדרש וחברה נכונה ובעת נועד הוגים בתורת אל בכה ולא" וקוראים תורה נביאים וכתובים על הסדר נצבים ומדרשים ואגדות ובם עשר ידות וכדי להרבות מעלתה בשם נכבד קראו אותה חברה אליה הנביא זכור לטוב בזכותה יציל ה' נפשנו מקטוב ותתענג בדשן כגן רטיב ובני החברה נועצו ובאו כולם בכרית מחשבתם אין להכרית להיותם מוכנים מזמנים כידוע לצאת ולבוא בזמן קבוע אל בית אבי הבן ושום שכל והבן על פי האמת והיושר בלב תמים ובכושר ולרדוף אחר המצוה היקרה והחמורה ולשמור את החוקה הזאת למועדה כדי לזכות כל איש ואיש במולד בניו וילדיו וירצה אלקים את מעשה ידיו ויתן לו כפרי מעלליו בבית אשר נקרא שמו עליו וה' נתן כזאת בלבם והביא רוח חן ותחנונים בקרבם על כן הסכימו להעלות על הספר הרשים בכתב אמת אשר לא יצמט שמות הילדים הנולדים ועת מיתתם ומספרם ומנינם כפי תולדותם מראשון ועד אחרון כל אחד ואחד על מקומו לזכרון למען ידעו אתו דור אחרון ובו יכתבו ג"כ הקאפיטולי והדיקריטיו על אופניהם דבורים אשר יסכימו ביניהם אנשי החברה הנזכרים לקחת מוסר השכל צדק ומשפט וישישיו בטובה נדיבים ונגידים יעלו חסידים אשר גרסה נפשם לתאבה וקבלו עליהם המצוה הזאת לחובה ישלם ה' פעלם ויגדלם על טוב מהללם וינטלם וינשאם כל ימי עולם וזכרונם יעלה לריח ניחוח לפניו תמיד כל ימי חייהם וזכותם יעמוד לעד לבניהם אחריהם כאהבת ה' יתברך לאוהביו ועבדיו לשומרי בריתו ולזוכרי פיקודיו יוכו לישב בחופות הצדיקים ולאור באור החיים עם נפשות החסידים הנקיים ולהנות מזיו השכינה בהיכל הדרי"ז זרע ישראל עבדו בני יעקב בחיריו אכ"ר:

על כן יאמר בספר מלחמות ה' את והב בסופה בכל מעיני.

האי מאן דבעי למידע יסוד המעלה של ח"ק של אליהו הנביא זכור לטוב יעיין בדף הקודם ויראה וימצא איך בימי השופט ר"מ ור"מ של ק"ק בני רובי"א יע"א ה"ה החכם השלם ואסיא דמגין מגן וצנה מעלת הגאון כמוהר"ר מנחם הוסיא חיים קורקוס זלה"ה היה הוא וזה וזה את הרבים לשמור משמרת בבית הנער היוצר בליל שמיני ללילתו כדי לישא רנה של תורה לעורר אליהו מלאך הברית בתורה נביאים וכתובים ובתורה שבעל פה ובפרט בספר הזוהר כי היכי דתקדום שבינה ויעלה לריח ניחוח ולהרצאת דמי מילה ואגב גררא קבעו עת לעשות לה' ללמוד בבית מערת מרן ז"ל הנ"ל בליל ראשי חודש שבט ובלייל עצרת לכבוד מתן תורה וליל שביעי של פסח בכל שנה ושנה ואף גם זאת כשיזדמן מילה ביום שבת קדש ובית האבי הבן בלתי מוכן וטחור להתפלל בו נמנו כל בני הח"ק הנ"ל וגמרו להתפלל בביתו של מעלה

מרן הנ"ל ויעשו כן כל דור שלישי וכלם היו פקידים על הח"ק הנ"ל ויהי היום ומלאכי אלהים עולים ויורדים בגלגל החזור בעולם וימת היקר הנ"ל ה"יה כה"ר מנוח בן הזקן הנכבד ה"יה כה"ר יצחק קורקוס ז"ל עודנו באבו ברוב שנים למנין שבעים שנה ותשאר אשתו אלמנה ובניה יהומים בעונת הפעושות הגדול שבהם, ויקם עליהם בן נכר בטענות שקר ועלילות ולקח כל כלי חסרתם וגם בתי החזקות של משפחת אביהם ז"ל ותצא היא עם טפה מבית תענוגיה לדור כאשר ימצאו גם שאינו כפי כבודם: וכבר בא לה"ק הנ"ל הזקן הנכבד ה"יה כה"ר אברהם בינה יצ"ו וימלא מקומו של כה"ר יצחק קורקוס ז"ל הנ"ל הן ללכת בתמידות בכל משמרה הן לגבות מהמתנדבים והוא היה נאמן ופקיד על ח"ק הנ"ל אחרי מות חמיו בימים ההם חל מילה בשבת ובית האבי הבן בלתי מוכן להתפלל שם ויאמר אליהם כה"ר אברהם בינה יצ"ו הנ"ל הלא אתם ראיתם שמושי בתמידות בחברתנו הקדושה מימי חמי ז"ל בגופי ובכל מאדי וכל הקרוב קודם ונוצר תאנה יאכל פריה באו להתפלל וללמוד בדירתו כפי שורת הדין וגם מצד שאלת פי אלמנה ובניה וישלחו אנשים אליה לשאול ממנה אם רצונה לקבל הח"ק הנ"ל בביתה ואף היא השיבה אמריה להם שנפשה מרה לה על התורה והמצוה שאינה יכולה לקיים והפילה תחנתה שיאותו ללכת בבית הזקן הנ"ל ה"יה כ' אברהם בינה יצ"ו ותהי ביתו לבית ועד הח"ק בביתה וידו כידה ותהי זאת קורת רוח להיים ולמתים עד בא העת שתחזור בעה"י לאכסניא שלה וילכו ויתועדו אנשי הח"ק הנ"ל ויאמרו כל אמת אמת תפסיה לכ' אברהם בינה יצ"ו לקבוע הח"ק בביתו משום קורבה ומחמת דבריה של האלמנה ובניה וגם בשביל טרהו ועמלו וכי היכי שהיתה דירה ראויה של הקודמים גם כן ה"י דירתו מוכנת לדירה של רנה ועכ"ז עדיין לא עמד הדין ויהי ביום ש"ק בבקר אחר המשמרה שם נמצאו איזה אנשים מהח"ק הנ"ל ויאמרו מי יעלה לנו במדרגות של כ' אברהם יצ"ו הנ"ל כי אפילו הנה ונגששה כעורים קיר ובאין עינים נגששה הלא טוב לנו להתפלל וללמוד בבית המשכיל ונבון כמ"ר יצחק מקאסטילנובו נר"ו שהוא בר אוריין ובר אבהן וברגע כמטריה וסק נחית דרגא ויאמרו אליו האנשים ההמה ניהה ליה למר שיהיה ביתו דירת הח"ק הנ"ל ויען כמ"ר מבית קאסטילנובו הנ"ל אם יש את נפשכם להסתופף בביתי כל הימים באו לשלום בצל קורתו וגם של עתיד לבא תשאל האלמנה ובניה להחזיר העטרה ליושנה לא תחושו לדבריהם מוטב ואם לאו אין רצוני להשתמש בכסא דמוקרא ולמחר לתבר ויהי הם היו הולכים הלוך ודבר בלי ישוב הדעת ועל רגל אחת עלו לביתו והתפללו בו וקבעו ביתו תחת בית יוצאי ירכו של שלשלת מעלת קורקוס ז"ל: ויהי באחד לחדש כסליו שנת המשת אלפים וחמש מאות ושלשה ושלשים לבה"ע למנין שאנו מנין בו פה ק"ק בני רומא יע"א ויגדלו בני היקר הנ"ל ה"יה כמ"ר מנוח בר יצחק קורקוס ז"ל הנ"ל ואתרחיש להו נסא שנגמר הדין והגזרה ונתן להם ישות טעשה לשוב להחזיק בחזקתם ויאמרו הואיל והקב"ה עבר לן נסא צריכים אנו לדרוש בעד הח"ק של אליהו הנביא ז"ל שתדור עמנו במקומו

לכבוד הקבי"ה בעל הנס וכבוד מעלת הקדושים אשר בארץ החיים המה ולכבוד הבית שתשמע בה קול רנה של תורה בלילה כימי קדם וכשנים קדמוניות ושאלו שאלתם לבני הח"ק הנ"ל וכשמוע מעלת המשכיל הנ"ל אמר להם העו כי כבר התרתי בפני אנשי הח"ק מיום שבאו לביתי וגליתי להם רצוני כנ"ל וחייבים אתם לבא בביתי ואם לאו אתם תקראו מחוסרי אמנה ויענו האנשים שלא היו ולא נמצאו כשמסר המודעה אין אנו חייבים לקיים מה שלא שמענו מעולם ויפרדו לבבות אנשי ח"ק הנ"ל איש על אחיו ואיש על רעהו זה אומר בכה וזה בכה, וירא הזקן הנכבד ה"ה כמ"ר יעקב ברפאל יצ"ו גובר ופקיד של הח"ק הנ"ל וגם הזקן הנכבד ה"ה כמ"ר אברהם בינה יצ"ו הנ"ל את צרורות כספיהם בנזק וחצי נזק באלו קשרים שאינם של קיימא אלא הרבן העולם באו לפנינו ויתחננו במטו ובנא ובקשה לבטל המהלכת קודם דרוה באפסד מרבה לכלל ולפרט לנפש ולגוף ונאמר אליהם ילכו ויתפשרו ביניהם ועליהם חובת הדין לגמור במקום דליכא דררא דמסונא למר וליכא נמי למר ויאמרו שכבר יגעו למצוא שלום ואין מפני פרוד הלכבות וזה מהניף לזה וזה מיקל בכבודו של זה ולכן אם טוב בעיני כתיר לחשוך עצמם מן הדין די לנו שפניכם יראו וימצאו בעת שיתועדו כלם יחד לברור להם הדרך אשר ישיב בעיניהם וכדי שלא להשיב פניהם ריקם קבלנו עלינו לעמוד בפרץ להיות להם לעינים בלבד שינהגו כבוד זה לזה וקבענו מקום בארקיביו (Archivio) של הקק"י כי הוא בית הועד מוכן לכך ויבואו שם בני ח"ק הנ"ל עם הפקיד היקר ה"ה כמ"ר יעקב ברפאל יצ"ו לבד לא באי מעלת המשכיל כמ"ר מבית קאסטילנובו יצ"ו והזקן הנכבד ה"ה כ' אברהם בינה הנ"ל אטפי שהמה בכתובים מפני שלנפשם ידברו וישאו ויתנו ויעמדו למנין וימצאו שלשים ושבעים אנשים כלם אחיו הרב מלמדי מלחמה ויחזיקו איש בראש רעהו וחרבו בצד רעהו כעבדי דוד על עבדי איש בושט בטענות צודקות איש איש כפי סברתו ויקם על רגליו כפיר אריות אחד מדי ראשי משמרות שבח"ק הנ"ל ויאמר אליהם הלנצה תאכל חרב לכו דודי אחי ורעי בדרך השלום בדין שיש בו פשרה צריכים אנו להחזיק טובה כל הימים לזרעו של מעלת מרן מבית קורקוס ז"ל שהוא היה בנ"י אב של הח"ק הנ"ל וגם ממעלת המשכיל כמ"ר יצחק במוהר"ר קאסטילנובו יצ"ו לא נניח את ידינו לפי טרהו ועמלו והוא אחד מראשי המשמרות הטוב לנו כי נעשוק זכותו או כי נמאס יגיע כפיו בקומו מזמן לזמן לשמור משמרת זה הרבה שנים ובכל זה אנהנו ה"מ מחשים ויענו רובם ננסה אם תוכל לעמוד הפשרה ותלך הבוסולא ללקוט בכל אחד ואחד ממנו כוונתו לא באמרי פיו אלא בהניין לבו וכל מי שרוצה בפשרה ישים אחד מאפונים ציצי cecì בלע"ז ומי שרוצה בדין ישים פול הלבן פאסולו fasciolo בלע"ז ויקם הגביר כמ"ר יעקב יצ"ו הנ"ל וישא ב"שא הבוסולא וכל אחד ואחד בחשקו ותאותו נתן מה שנתן בקטון כגדול ובפני כלם מסר אלינו הבוסולא ומצאו בה בפני כל בני ח"ק הנ"ל אחד ועשרים אפונים וששה עשר פולים לבנים וקבעו הלכה לבצוע ויענו כלם ויאמרו כן נעשה: ונבקשה מהם אנהנו

ח"מ שאך בואת יאותו לנו להתמיד בואת השנה בבית מעלת המשכיל כמ"ר מבית קאסטילנובו נר"ו הנ"ל עד כל ארבעה עשר יום לחדש שבט של שנת חמשת אלפים וחמש מאות וארבעה ושלשים ומיום המשה עשר בשבט התקל"ד תתחיל לילך בבית יורשי מעלת מרן מבית קורקוס ותשב שם כל שנה תמימה מיום אל יום: וישמחו כל בני ח"ק הנ"ל והריב שקטה ויאמרו שלום לכת"ר שלום למשנתם ששמו שלום בחברתם ויבקשו ממנו לכתוב כל גלגולי הדברים מראש ועד סוף כדי שלא תהיה האמת נעדרת לכתוב בספר זה היאך באו לכלל ישוב וסימנא טבא מלתא היא שנגמרה הדין והתחילה הפשרה אור לחמשה עשר בשבט ר"ה לאילנות התקל"ג יהי רצון שנוכה להסתופף בצלו של עץ החיים כגן עדן אנו עם כל זרע בית ישראל אמן כן יהי רצון והכל שריר ובריר וקים: כל זה נשלם לחמשה עשר בשבט שנת חמשת אלפים וחמש מאות ושלשה ושלשים לבי"ע. כ"ד הכותבים והותמים בכתב ידם בו פה ק"ק בני רומא יע"א ברביעי בשבת שמנה עשר יום לחדש סיון שנת התקל"ג ליצירה:

הצעיר אברהם בלא"א יעקב ענו ז"ל.

הצעיר מהללאל במוהר"ר אברהם שמואל ממודיליאני ז"ל.

הצעיר מצליח בלא"א שלמה מקאסטרו יצ"ו.

צדקה תרומם גוי אחד ועם סגולה וחסד לאום הנבחר משוכן בשמי מעלה להיות חלקו ממלכת כהנים זרע קדש וחבל נחלה יגדילוהו וירכיבוהו על במותי ההצלחות בתפארת וגדולה כאשר יעידון יגידון פסוקי אנ"ך ומאמרי חז"ל בספר סדר הקבלה ומשם תפרד גמילות חסד וצדקה לכמה מינים שונים במצות הגבלה ועל גביהן זאת תורת העולה אשר כתבו חכמי המוסר בתוכחת מגולה שכל משכיל למען סור משאול מטה חשך ואפלה ולהכנס באור חיים ולדרוך במעגלה יחשוב מחשבות להיות פותח בהצל תחלה במעשה הצדקה שלום שלא הקדימו אחר בכרי מלא מחזיק טובה כפולה בברכת רביעית נתקנה מיבנה בטוב לגוף ומטיב לנפש אשר חוצבה מתחת כסא הכבוד והממשלה וכך המקיים נפש אחת מישראל כאלו קיים תבל כולה אשר על זאת יתירי עם ה' אשר להם נאווה תהלה לקחו מקח טוב לעצמם לאכול מעץ החיים בלתי קץ ותכלה ע"ש הכתוב עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר ההולכים ביושר מסלולה כאשר המה עושים פה היום בהתעסקם במצוה מפדיון שבויים רבת המעלה כי בראותם בעינא פקיהא דלא נים ותירי בבית ישראל שערוריה ומעי מפלה יען וביען העניים והאביונים מרירי יום העתידים עורר לויתן משום דריע להם מולא אשר בנות יולדו להם בהיותן מבת ג' שנים והלאה במקום המשפט ליכנס בכי טוב ולהתחיל הדבור בפסוקי תורה המהוללה שם הרשע לדבר תהפוכות כל היום בפה דובר נבלה כי אמותיהן רובן ככולן כיוצא בהם לא ידעו ולא יבינו ללמדן בקטנותן ברכת נ"י פסוקי שמע או לפחות חובי התפלה שאין מ"ע שאין

הזיג (הזמן גרמא) ונשים חייבות בה לכתחילה אדרבא מלמדין אותן דברי
הבאי שירי עגבים וחפלה ולאבותיהן עמוסי התלאות סבבום להמציא להן
בדוחק וצמצום בר ולחם מזון ושמלה ואין לא ידם כמה דמסיק מבי כרבא
תעלא העניות והדלות לא הניחו מ"ט ומעולה לדקדק אחריהן להדריכן באורח
ישרים סלולה במצות נשים מלומדה ולכן כל אחד ואחד בורחת מבית אמה
ומשרכת דרכיה כבכרה קלה ועל זאת חסירא סכנתא סכנת שבר בנות עניי
עמנו על נקלה לרדת לב"ש עד נחרצה וכלה ולחכימייא ברמיזא כי עד כאן
תחום שפ"ת אמת ותולא. זאת ועוד כי בהגיען לפרק בתולה נשאת ותלדנה
בנים גדיא בתר רחילא אולא והילדים גם הם בעת ילכו לבית הספר ללמוד
תורה יש מהם מי שהמלמד מקרא תנ"ך מדרשים ואגדות על פה עד
שמתראה בבקי כשישראל ומאור הגולה ובעויה אינו יודע מה היא ברכת
התורה וברכת הנטילה לפי שהמלמדים או מלמדות יאמינוהו מורגל מיום
שמוטל בעריסה לידע זאת ועוד אחרת מאשת חיל עטרת בעלה ואינם יודעים
כי מחמת רוע ההרגל אין אם למקרא אך פתיות ובל ידעה מה בהכנסת
כלה, ולכן השרידים אשר ה' קורא נועדו יחד לפקח על עסקי הנפש למען
לא תהיה זאת עוד בישראל לפוקה ומכשלה שקלו וטרו ואסיקו הלכת"א
בהכונס את הבתולה בבית הספר בפרוע פרעון בישראל ממסת נדבת ידם
העלולה במעללי צדק למלמדים ומלמדות לכל תהיה בה מלך סורה וגולה
בוזל הכא קא מדחי לה ולמען תהיה ביראת ה' על פניה מלובשת וכלולה
ולא יוסיפו עוד בני עולה וזאת המצוה נוהגת בנקבות לבד כי לפרחי כהונה
כבר פרח להם רפואות תעלה ע"י זרזוים מוקדמים במלאכת הקודש בח"ק
של ת"ת המבקשים וממציאים בהשתדלותם פרוטה ופרוטה המצטרפת לה"ג
מנדבת לב עשירי עם וגם לרבות עניי הקהלה מה שדי והותר לתת למלמדים
ומלמדות בשכר הבטלה ולעשות להם סמוכות תמכו יתירותם בע"ז החיים
לגוף לנפש העריגה להסיר ממנה כל סיג וכל חלאה ובזה היסוד מוסד קראו
לחברתם בשם ישיבת ע"ז חיים ומכאן ולהבא זה שמו אשר יקראו לה
ובעבור תהיה ישיבתם שרירא וקיימת בלתי מחשבת פגול וקרבת מעולה
נועצו יחד לסדר בסדר המדריגה הדיקריאטי והקיפוטולי א' לא' למצוא
חשבון בתבונה ובדעת ליהנות מע"ז החיים בדעת מיושבת וצלולה וזאת
תהיה להם ולנו לפתח תקוה והצלה להראות לכל העמים הדרת כ"י כלה
בשלוה והשקט הארץ תתן פריה והגפן תתן יבולה בזמן קריב ובעגלא כבוא
יום הפדיון והגאולה אכ"ר.

יום א' לחודש אייר שנת התקנ 1745 24. April

שבתי בכמ"ר דוד מסיני זצ"ל.

ה.

גם מפנקסי הקהל אשר שמורים הם בבית Archivio della Comunità
העתקתי איזה פרטי-כל (Protocol) ואלה הם:

בליל יום שני בשבת כ' כסלו התכ"ב י"ב דיצימרי 1661 לחשבונם
נועדו יחד מעלת הקריאה עם מעלת הממונים יצ"ו בכנסת ההיכל כנהוג
לפקח על עסקי הקהל יע"א הציעו מעלת הממונים למעלת הקריאה שיען
שאלוף הנעלה החכם השלם מרנא ורבנא כמהר"ר יהושע מנגן יצ"ו הרבה
פעמים הפיל תחינה לפני מעלת הקריאה שיוסכימו עמו לסמוך זקנים בעלי
תורה ולמיתב על רישיהון גולתא דרהבא ללמד דעת את העם עם ה' כדי
שלא תשתכח תורה מישראל ולעורר האנשים מתרדמת שנתם ולא יבולו
ימיהם בהבלי העולם כי אם בתורה ה' יהיה חפצם ובה יהגו יומם ולילה
וכשמוע מעלת הקריאה את מיליהם תכף ומיד הסכימו לסמוך שלשה אנשים
מיהידי כגולתנו ומהשרידים ה"ה המעולים והמפוארים כמהר"ר משה יצ"ו
בכמ"ר שלום פאסאפארי נ"ע וכמהר"ר יעקב יצ"ו בכמ"ר יצחק סהלון נ"ע
וכמהר"ר אלישע יצ"ו בכמ"ר יוסף מנגן נ"ע ה' ישמרם על זה התנאי שילך
הבוסולא בעד שלשתם יחד והלכה *הבוסולא והיו כל הפולין כ"ב ונמצאו בתוך
הבוסולא י"ז פולין שחורים וחמשה לבנים* יהי רצון מלפני הגבורה שיאריכו
ימים שנות היים וחפץ ה' בידיהם ובידנו יצלה ויגדיל תורתם ויאדיר אמן
בן יהי רצון אמן.

ב " ה.

אנא זעירא דמן חבריא ראה ראיתי כי היה ה' עם כה"ר אלישע מנגן
יצ"ו מיום היותו על האדמה אשר נולד על ברכי וכאומן את היונק גדלתיו
ועריסתו לא זזה מבית המדרש ושקר תמיד על דלתות התורה ביום ובלילה
עד שלמד לפני שתא סדרי משנה ורי"ף גמיר וסביר שואל כענין ומשיב
כהלכה וה' עמו וכל בעלי ישיבתו שותים כצמא דבריו כי ערבים הם מענותיו
וסברותיו מיושבים דבר דבור על אופניו ועוד הוסיף הכמה וטוב היות ענו
ושפל ברך ומרוצה לעם ורוח חבריות נוחה הימנו וסימני טהרה וקדושה
והסידות ראינו בו ולא יצא שם רע מילדותו ולא במשפחתו כי ירא ה'
מנעוריו צדיק בן צדיק וסוף דבר הוא אחד מגדיי ישיבתי אשר נעשה תיש
גבור היל ואיש מלהמה ונבון דבר ואיש תואר וה' עמו.
ויאמר לי לבי קום קח לך את אלישע בן יוסף מנגן הבדוק לך איש
אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו והעמדת אותו לפני העדה וציותה אותו
לעיניהם ונתת מהודך עליו למען ישמעו כל בית ישראל הוד והדר תשובה

*הבוסולא (Bussola) הוא קלפי אשר בתורה נתנו הפולין דהיינו השחורים לסימן ההסכמה
והלבנים לסימן הדחיה ובמשך הזמן שינו אנשי הוועד וחלפו הסימנים דהיינו הלבנים לסימן
ההסכמה והשחורים לסימן הדחיה.

עליו כי כדאי והגון הוא לכך ויודע כל שער עמך כי איש חיל הוא וקורא לו שם חדש להיות נקרא רב וסמוך והכתירהו בכתר תורה ולכן משום למען תלך בדרך טובים וארחות צדיקים תשמור כי דרך זו סלולה ממרעיה ועד עתה לי הצעיר ח"ט וגמרתיו הגון וראוי ובשר להורות בכל התורה כלה כי בקי הוא בה. ולכן אני נותן לו רשות מהיום והלאה להורות בכל התורה כולה בין באיסור והיתר בין בטומאה וטהרה בין בדיני ממונות לזכות את הזכאי ולהחייב את החייב והרי אני קורא אותו רב והרי הוא סמוך וכל ישראל יסמכו עליו בהוראותיו ובכל מקום והרי גולתא דדהבא שיויתי עליו והכתרתיו בכתר תורה מהיום והלאה רב וסמוך יקראו לו ויהיה לו רשות להורות בכל התורה כולה התר התר אסור אסור טהר טהר טמא טמא זכה זכה חייב חייב כי לך יאה להתיר לאסור לטהר ולטמא לזכות ולחייב וכל ישראל יסמכו עליך וירבו כמותך בישראל:

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שתאריך ימים על מלכותך ולא תטה ימין ושמאל ולא תארע תקלה ע"י ותהיה אות וסופת בישראל ותהיה אימתך מוטלת על הבריות ותלמודך מתקיים בידך ובך יברך ישראל ויגדל כסאך מכסאי ותזכה להעמיד ולסמוך תלמידים רבים בישראל ויגדיל ה' תורתך ויאדיר ומלאה הארץ דעה את ה' ונזכה לראות עין בעין בשוב ה' את ציון: אני הצעיר חזקיהו מנח קורקום יצ"ו בכמה"ר שלמה קורקום וצ"ל גזור כנ"ל:

ב' ה.

פתשגן הכתב מספר הגלוי שנשתלה מקה"ק יע"א לעיר לתשובת מה שכתבו גאעוטיין שח"ו כפרנו בתורת ה' תמימה עם שאר קה"ק: ראש על אר"ש הנה לשלום מר" על לא טובה השמועה נראין אתמר" קול דברים שלא ניתנו ליאמר" וכל איש מר כי ה"ו במקומותינו קהל ועדה מישראל יחד עם ראשי אלפי ישראל כה יאמר" שנו את הירוע באיזה דברים מעקרי תורתנו הקדושה שאי אפשר לומר וכל השומע יתמרמר" אש תוקד ובערה ולבנו תמרמר" או לדור שכך עלה בימיו קוצים כסוחים באש יצתו כה תאמר" מן כרם ה' צבאות שמהם תורה יוצאה הכצקתה באה לדבר על ה' תועה ומירין לצד עילאה ויהיו מלעיבים במלאכי אלקים פטומי מלן בעלמא ואהריתם ביום מר כי זה דרכם ככל למו פיהם שלחו ברעה ולשונה תצמיד מרמה להיות חפשי מן המצות מן הקדש המלאה כתא מכפר" ובהפקרא ניהא להו צרה כככירה ויין חמר" מי יאמין לדברים באלו כפירת דברים רגש עלמא דברים שקשים כגידים מי יימר" תצלנה אונים משמוע וכל בעל הי ירגיש וירגז ויאהזוהו פלצות בשמעו את דברי הצרה הזאת כגד כוגדים כגדו הבשר מפתדם פחד" תאלמנה שפתי שקר ועיניהון ימקו בחוריהון ולשונם תסק כפיהם המדברים על מלאכי אלקים ועל ישראל עם קרובו דברים של שוא ושקר הבל המה מעשה תעתועים כי שארית ישראל

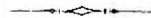
לא יעשו עולה לבטל אפילו חצי דבור מתורתנו הקדושה כל מאמר ובשפלונו זכר לנו ותורת ה' הנחלנו ואבותינו ואבות אבותינו לקדושים אשר בארץ וגם אנחנו בתורת ה' תמימה היא מגן וצנה עלינו להצילנו מלה א' בין כמה זאבים יושבים בין צוקות ובין צרתין ובשם אלקינו נזכיר המה כרעו ואנחנו קמנו וחלילה לפרוק מעלינו עול תורה ועול מצות ועזרנו בשם ה' שלא נאבד אפילו קוצה של יוד מתורתנו הקדושה וכל סייגים וגדרים מרבותינו הקדושים עד זיבולא בתריאת כיון המשומר מהחייב המוטל עלינו בגלותינו לא נשאר לנו כי אם נפשנו ורוהינו ונשמתינו לעבוד את ה' ולדבקה בו ולשמוע בקולו אנשי משמר, כי היא חיינו ואורך ימינו נמירותא דעלמא וצדיק כתמר, והאיש אשר יעשה בודון להוציא דברים אשר לא היה ולא נברא ולא למשל היה אפילו על רקנים שבישראל מלאים מצות וריחם לא נימר מכיש לתת מום ודופי באצילי ישראל ועל קהלות הקדושות והטהורות מישראל במה שלא עלה על לבם אפילו במחשבה להתיר פירצה בעלמא הם כי לא להזכיר על ישראל קדושים מזרע האתנים מאמינים בני מאמינים בה' אלקינו חי וקים לעד לא נטה ימין ושמאל מכל אשר צונו ובתורת ה' חפצנו כל ימי חיינו אנחנו וזרענו וזרע זרענו משמר מול משמר וכך נאה ויפה לנו לחזק מורישי לבבנו אשר לא פנה אל רהבים ושטי כזב בגאעוטיין הנדפסים בעט ברזל ועופרת שהכל הם דברים שאין בהם ממש לאבוד הזמן ותחמרה בחמר לכן הוסו והמלו על נפשיכם תנו כבוד לה' אלקי ישראל כדי שישתקע הדבר ולא יאמר ולא יהיה לנו זאת לפוקה ולמכשול חיו עצב מיר והחלש יאמר גבור אני לעזרת ה' בגבורים והויד ידי נטויה לכתוב בכל תקף לשרש ולקעקע פינת הדוכרות עתק אשר פיהם דבר שוא כי לא נעשתה התועבה הזאת בישראל מלבם — המציאו דברים אשר אין בהם ממש הגוי המר ובכן יסכר פי דוברי שקר וישראל עושה חיל והאל ברוב רחמיו וחסדיו יטע בלבנו אהבתו ויראתו ויחודו לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם ולא ידה ממנו נדה לעבוד את ה' כל הימים הן גוים כמר הלא כה דברינו ההקוקים פה רומא רבתא ביום ליג לספירת תפארה משנת ולישרי לב שמחה לפק ורוב שלום בשם מעלת מנהיגי ומכוני ומשגיחי ופרנסי קק עדתינו העומדים על הפקודים:

מקוה רחמי אליא"ב והוין זה שמי יהודה ליאון ס"ט.

יוסף שמואל בניניו	משה זבולון פיאני
ישעיה חיים אנגוילארא	שלמה ריניאני
שמואל פיאני	גבריאל מקסטרו
שכתי משה ברוציא	שמואל יוסף הכהן
שלמה דוד מקאסטרו.	מרדכי שמואל הכהן
	יעקב יוסף קאיבנו

היא גופא גזירה כמו הצער עלה בימינו בא בארמנותינו אשר אכל את יעקב ואת נוהו השמו בגזרת הפיפור יר"ה לתת כל איש כל הנמצא מכספם בבתינו ובחומותינו רשום בכתב והחצי יתנו והשאר יהיה על משמר וכמו כן כל כסף הקדשים הנמצאים בהצרות בית אלהינו לפאר את בית אלהינו זה מקדש מעט בחמשה בתי כנסיות הנמצאות במהנינו זה רומא רבתא ויהי בפעם הראשונה נתנו הקל הקל תחילה והיה המהנה הנשאר לפליטה ואהרי סמוך קם רוגו לתת את יתר הפליטה הרשום בכתב ובתוסם היו כלי כסף מהמתנדים בעם הרשום בגזרת נחש שלא למכור ושלא למשכן ושלא לשנות והדבר יצא מפי המלך לפני העם חפו לראות מה יעשו כי כתב אשר נכתב בשם המלך אין להשיב עד קמנו ונתעודר עת לעשות לר' כדי להקל מעליו החומר של הנחש הרשום בכלים הנזכר חוץ שכזה אינו נכנס שום חומר מהמתנדים שבודאי על דבר כזה לא היתה כונתם שבדבר שלא היה ולא נברא ולא למשל היה שיעלה על הדעת שהפיפור יגזור על כסף הקדשים ילכו באוצרותיו מחמת המצוק הלוחם עמהם ואנחנו עמו ועבדיו וצריכים להיות סרים אל משמעתו דדינא דמלכותא דינא ואין אנו יכולים להטות ימין ושמאל ע"כ אשר יאמרו כי הוא זה והיתה זאת נחמתנו מאת אלהינו יך ויהבשנו שהכספים הללו ניתנו לפירעון ובפרוע פרע המעות הללו אין לנו רשות להשתמש בהם לשום דבר שבעולם כי אם להרויחם ולהשביחם עד שירחיב ד' את גבולנו כי אפס קצ"פ ולחזור ולתקנם ככראשונה בשמותם ובמשקלן ולא ידה מטנו נדה ולא יוכל שום בר ישראל לפצוא פה ולצפצף בדבר לא קטון ולא גדול ולא לשנות בדבר ואנחנו אנשי המעמד יחד כולנו אנחנו גוזרים בכח ה' למרעה בהר סיני על כל הנו"ל ובגזרת נח"ש שלא לשנות מכל האמור ושומע לנו ישכון בטח ושאנן מפחד רעה ולא יהיה נכשל בחומר הנח"ש הנו"ל ולמען תהיה לעדה ולראיה שכל זה נעשה לתקנת הנחש הרשום וההתרה שנעשתה קודם מסירת כלי הקדש היתה על תנאי זה באנו על החתום פה רומא בר"ה אדר משנת וכל אשר לך ירבה לפ"ק (1798) ורוב שלום.

זה שמי משה זבולון פיאנו	זה שמי יאודה ליאון וזה זכרי
גבראל מקאסטרו	שלמה ריניאני
מרדכי שמואל הכהן	שמואל יוסף הכהן
ישעיה חיים אנגילארא	יעקב יוסף קאיבני
שבת משה ברוציו	שמואל פיאני
יוסף שמואל בניני המזכיר	שלמה דוד מקאסטרו.

הקדמת המעתיק

ר' שלמה אבן איוב לס' המצות הנעתק על ידו לל' עבר
תקנתה ע"פ ב' כ"י אני הצעיר משה שטיינשניידער.

הנה ידוע שס' המצות לרמב"ם נעתק בזמן קצר ע"י ג' מעתיקים
הלא הם ר' אברהם בר חסדאי ור' שלמה אבן איוב בדרש ור"ם אבן הכון,
וכבר הארכתני בכל הנוגע לזה בספרי על ההעתקות העבריות אשר זכיתי
להוציא לאור בשנת תרנ"ג (עמוד 927 והלאה), ולא ארצה להכפיל ענינים,
ואוסיף כאן מעט דברים. — בשנת תרנ"ג קבלתי בהשתדלות אחד מתלמידי
העתק ההקדמה הזאת אשר העתיקה ר' ראובן Spizzichino מכ"י וואטיקאן
אורבינו 30 ועל פיה כתבתי תוכן ענינה בקצור בספר הנ"ל (ע' 928),
והוספתי שלפי השערתי שנת ה' אלפים, הנכפלת כאן, חסרה וצריכה תקון
הוספה קצת, מפני שלא מצאנו העתקה אחרת לר' שלמה זה קודם שנת ה"א
י"ד, ובסה שמצאנו בהקדמת ס' המצות על המעתיקים הראשונים נתחזקה
ההשערה הזאת, ואפשר שהיה חסרון זה בכ"י הראשון אשר סמנו נעתקו
האחרים המעטים שיש להם ההקדמה. ההעתק מכ"י וואט' נשתבש בהרבה
מקומות ע"כ השתדל ידידי ר"א בערלינער שיושלח העתק מהותקן ממני בקצת
מקומות ע"פ השערה לבר לעיר מינכען ושם הישב הכחור החשוב יעקב
הירשנינער לציין כל השנויים הנמצאים בכ"י מערצבאכער 24, והנה כמעט
כל התקונים שהשערתי נמצאים שם בגוף הספר וכל הספיקות נתבררו ע"י
כ"י זה, והקורא יודה להמציין הגזכר לטובה. אבל אני לא ציינתי המלות
החסרות באחד מב' כ"י (אשר סימנם V. M.) ושמתני כל מה שנראה לי
מתוקן בגוף הספר והשנויים בהערות, אך השמטתי לגמרי השנויים אשר
באמת הם שבושים נראים לעין. ואם הנחתי מקום להתגדר, אחשוב שלא
יהיה בענין נכבד. כתבתי בחדש שמרבים בו בשמחה, תרנ"ד, ואקוה שאשמה
הקוראים במנה זאת.

אמר שלמה בר' יוסף אבן איוב הספרדי ז"ל, הספר הנכבד הזה הגיע
לידי בשנת המשת אלפים ליצירה בחדש תשרי ואני בעיר המהוללה
העיר ⁽¹⁾ בדר"ש יכוננה האל, לטובת עמו ישראל, ומצאתיו מחובר בלשון
ערב חברו הרב הגדול המובהק רבינו משה בן הרב הגדול הדיין ר' מיימון
זצ"ל לאמת ⁽²⁾ מניין המצוות אשר מנה בתחלת ספרו הגדול אשר קראו
משנה תורה, כי ידע בחכמתו כי אחרי מותו יקשו עליו המקשים, ויחלקו
לראשים, לפי שלא נמשך ⁽³⁾ במנינו למצות אחר מנין החכמים אשר קדמוהו,

⁽¹⁾ בעיר M. ⁽²⁾ לאמתהו V. ⁽³⁾ בוסף: לענינו, אמנם נראה שהוא מוטעה ומתוקן
ע"י המלה הבאה: במנינו.

כי לפעמים הוא מונה במצות מה שלא מנו הם ולפעמים הוא מחסר ממנינם כמו שיראה זה המעיין בספר הגדול ההוא, וקרא שם הספר הזה ספר המצות ושם בתחלתו ארבעה עשר עיקרים טובים ומבוארים הראה בהם בראיות ברורות שאין ראוי למנות המצות כי אם על צד שמנאם הוא בספרו הגדול הנזכר, והוא זוכר אחר העקרים (ההקדמות M) ההם כל המצות עשה מהם ולא תעשה כל מצוה ומצוה בפרטה מהם והוא מודיע מהות המצוה ואיכות עשייתה (העשה שבה V) או ההזהר מעשות ומניד באיזו מסכתא מן התלמוד ובאיזו פרק טמנה נתבארו משפטיה כל מצוה ומצוה ומביא ראיות גם כן על רוב המצות מספרי וספרא ומכילתא, וכאשר עיינתי בו וניעמתי מתק ניבו, והכרתי טוב מעמו ויושר נתיבו, וראיתי גדול מעלתו, ועוצם תועלתו, הגדתי עניניו במספר ותוספת דברים אל הרבנים הגדולים החכמים האצילים, הם הנכבדים אשר מעולם אנשי השם חכמי העיר בדרש. וישרו דבריו מאד בעיניהם ושמחו בו שמחה גדולה ושאלו ממני ופצרו בי מאד להעתיקו אליהם ללשון¹ הקודש. ויאמרו אם תעשה זה כמה יהיה שכרך הרבה, ונרך לער לא יכבה, כי מחלוקות רבות גדולות תסיר מבינינו, וקושיות רבות תעביר מקרבנו, והלא תראה כי מקצת גדולי חכמי הארץ הזאת הקשו על הרב הגדול במנין המצות אשר מנה, ואלו ראו ספרו זה והבינו ראיותיו ומליו, אולי לא היו מקשים עליו ועוד היום בינינו חולקים על דבריו ובהם מפקפקים. ויהי הם מדברים אלי יום יום כדברים האלה ואני הייתי כמתמהמה והנה מצאתי תשובות שאלות לרבינו הרב המחבר ובתוכם תשובת שאלה אחת לו וזה שאחד מאנשי בבל שלח לו ספרו וחלה בו פניו להשיב לו ספר משנה תורה ללשון ערב מפני שהאיש ההוא לא היה מבין לשון הקדש. והרב הגדול ז"ל ענה אתו שהלילה לו מעשות כן אבל אמר שאם היה לו פנאי היה משיב ספר פרוש המשנה וספר המצות שחבר בלשון (מלשון V) ערב אל לשון הקדש. ונראה כי לא היה לו פנאי כי לא השלים דבריו. ובראותי זה ועדין החכמים הגדולים פוצרים בי להעתיק הספר הזה הכריחתיני אהבתם הרבה, וכבודם שהמה עלי חובה, ולמען השלים גם כן כונת הרב המחבר ז"ל. והתאפקתי למלאות תאותם ולעשות רצונם ובקשתם, עם היותי יודע שכל מעתיק דוחק נפשו ולוחץ, ומשים עצמו כמטרה להץ, וידוע הוא כי דרכי ההעתקה שני דרכים, הדרך האחד הוא שיעתיק המעתיק מלשון אל לשון אחרת ענין הדברים ותוכן המאמרים ויעשה לשון כרצונו ותאותו, כפי אשר תשיג יד הבנתו, וזו הדרך היא כישוכה ונכונה, לכל יודעי בינה, ובה בחרו הנכונים הקדמונים² אם יהיו המעתיקים חכמים, והדרך השני הוא שיעתיק המעתיק מלשון אל לשון את באות מלה במלה, לא יטה יטין ושמאל מן המסלה, וזאת הדרך אם³ יש בה שלום ומנוחה, איננה כהראשונה משוכחה, מפני שיש בה ענינים קשים

¹ בלשון M. ² בחרו הקדומים M. ³ אשר V.

וכבדים, ואף על החכמים השרידים, וכל שכן המעתיק מלשון ערב אל לשון עברי שייצר לו לפעמים הלשון ותקצר יד המליצה ויחפש בלשון הקדש תיבות ושמות לדברים אשר בידו ולא ימצא, ויצטרך להחליף שם בשם ודבר בדבר, למען ימצא תכונת הדבר. ועוד יקרא למעתיק בזה הדרך משמרו לבלתי יחטיא כונת המחבר שלא ישנה הדבר, ותהיה גם כן בעבור זה מליצתו לפעמים בלתי צחה, ואם היא בלשון המועתק ממנו ערבה ונכונה, ויחשוב המעיין בדברים כי זה מפני מיעוט ידיעת המעתיק והסכל ופתיאותו יחזיק, אבל¹) עם כל זה בחרו בה החכמים האחרונים והניחוה נחלה לבנים להיותה דרך נקלה ופשוטה²), והתפישתה על המעתיקים בה בענין ההעתקה מעוטה, כי אם יעתיקו מזה במלה אות באות וימצא בהעתקה טעות ושגיאות השגיאה תהיה תלויה במחבר הדברים, והמעתיקים יהיו נקיים ופטורים, ואף גם המעתיק באחת מאלה הדרכים, ואם ישמר פיו מהטא, ולשונו כל יכלתו משטא, לא ימלט משיטבו דבריו בעיני אנשים וישרו, ובעיני אחרים ירעו ולא יכשרו, ולמה לו לשום עצמו למטרה, כל הרוצה לירות אותו ירה, זה ישבה דבריו וזה יגנה, זה יקלל וזה יכנה. אבל אמנם לכבוד האל ותורתו ולכבוד החכמים הגדולים הנזכרים ולמען הפץ רצון הרב הגדול המחבר ז"ל ולהראות לכל משכיל תועלת הספר דחקתי עצמי, ונטיתי שכמי, לסבול עול המקנאים, וחרפת המשנאים, והעתקתי הספר כפי יכלתי כיד אלהי (הטבה?) אתי³) אות באות תיבה בתיבה. לכן אם תמצא בו לפעמים המליצה בלתי רהבה, או בלתי צחה וערבה, ידע המעיין כי זאת היא הסבה. והשלמתיו אותו בהדש ניסן שנת חמשת אלפים ליצירה, שבה לאשר לו עון וגבורה, ואם יהשדוני המעיינים בספר הזה⁴) יחשבו לי עון בדמותם כי אני העתקתי אותו באחרונה ושאני באתי בגבול החכמים הנכבדים אשר העתיקוהו גם כן חלילה לי מלפרוע מוסר ולהחטיא פי וכשרי כי אם הייתי המעתיק האחרון היה זה ממעשה השנאה, ומדת הקנאה, ועדי בזה החכמים אנשי אמת חכמי העיר בדרש, ואינני אומר זה להשתבח להתפאר, כי אם להתנצל ולהגיד האמת ולבאר, והצורך הביאני עד הלום. והיה זה שלום.

א. א. א.

¹) הכל V, וצ"ל סכל? ²) אל הבטח יותר נוטה M. ³) כפי כונתי כידו שהוא הכנה אתי V, שניהם משוברים, ⁴) ואל V.

